

विभाग दुसरा

बेरीज : हातच्याची

सलमाजवळ दशकाच्या ७ माळा आणि ७ सुटे मणी असे ७७ मणी आहेत.
सोनूजवळ दशकाच्या ८ माळा आणि ५ सुटे मणी असे ८५ मणी आहेत.

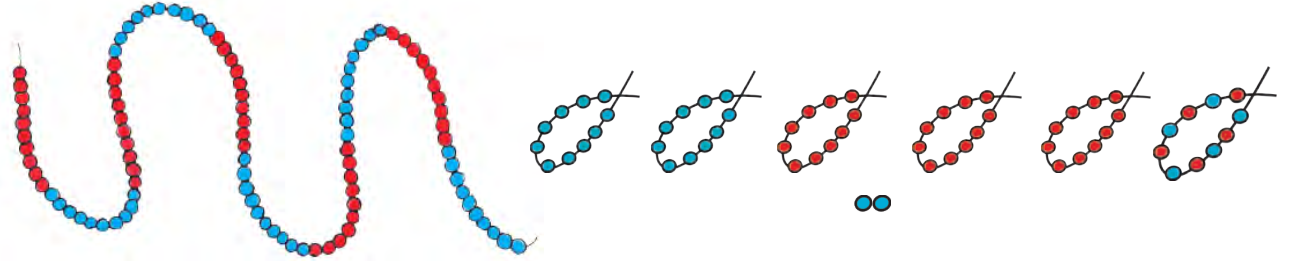
सलमा

सोनू

दोघींजवळच्या माळा व मणी एकत्र केले, तेव्हा दशकांच्या १५ माळा झाल्या आणि १२ सुटे मणी राहिले.

१० एकक म्हणजे १ दशक म्हणून १२ सुट्या मण्यांपैकी १० मण्यांची १ माळ केली. २ सुटे मणी राहिले ; म्हणजे आता दोघींजवळ मिळून १६ दशकमाळा झाल्या.

१० दशक मिळून १ शतक होतो, म्हणून त्यांनी १० दशकमाळा एकमेकींना जोडल्या व १ शतकमाळ तयार केली.

दोघींचे मणी एकत्र केल्यावर १ शतकमाळ झाली, ६ दशकमाळा झाल्या आणि २ सुटे मणी उरले.

♦ रिकाम्या चौकटीत योग्य संख्या लिहा.

१२ द म्हणजे १ श २ द

१५ द म्हणजे श द

१७ द म्हणजे श द

१८ द म्हणजे श द

२१ द म्हणजे श द

१ श २ द = १२ द

१ श ४ द = द

३ श २ द = द

४ श ३ द = द

५ श ९ द = द

■ बेरीज हातच्याची

$$\begin{array}{r}
 १ श \quad २ द \quad ८ ए \\
 + \quad २ श \quad १ द \quad ६ ए \\
 \hline
 ३ श \quad ३ द \quad १४ ए \\
 \quad \quad \quad १ द ४ ए
 \end{array}$$

एककांची बेरीज केल्यावर १४ एकक होतात. १४ एकक म्हणजे १ दशक आणि ४ एकक. हा दशक, दशकाच्या घरात नेऊ. आता बेरीज बघा.

हातचे

श	द	ए
	१	
१	२	८
+ २	१	६
३	४	१४

एककाच्या घरात ४ एकक उरतील. ते रेघेखाली एककाच्या घरात लिहिले.

दशकाच्या घरात पहिले २ आणि १ व नवा १ मिळून ४ दशक झाले. ते दशकाच्या घरात रेघेखाली लिहिले. शतकाच्या घरातील अंकांची बेरीज ३ आली. ती शतकाच्या घरात रेघेखाली लिहिली. दोन्ही संख्यांची बेरीज ३ श ४ द ४ ए म्हणजे ३४४.

$$\begin{array}{r}
 १ श \\
 १ श \quad ५ द \quad २ ए \\
 + \quad १ श \quad ७ द \quad ३ ए \\
 \hline
 ३ श \quad १२ द \quad ५ ए
 \end{array}$$

हातचे

श	द	ए
१		
१	५	२
+ १	७	३
३	१२	५

१२ दशक म्हणजे १ शतक आणि २ दशक. हा नवा १ शतक, शतकाच्या घरात मांडू.

तो नवा शतक शतकाच्या घरात नेला, म्हणून दशकाच्या घरात २ राहिले. शतकांची बेरीज करू. पहिले २ शतक आणि १ नवा शतक मिळून ३ शतक झाले. बेरीज आली ३२५.

◆ खाली दिलेले बेरजेचे उदाहरण अभ्यासा.

$$\begin{array}{r}
 श \quad द \quad ए \\
 २ \quad ६ \quad ७ \\
 + \quad ५ \quad ३ \quad ९ \\
 \hline
 \hline
 \hline
 \end{array}$$

श	द	ए
१	१	
२	६	७
+ ५	३	९
	१०	१६

१ श ० द १ द ६ ए

हातचे

श	द	ए
१	१	
२	६	७
+ ५	३	९
८	०	६

बेरीज

◆ उदाहरणे सोडवा.

श	द	ए
१	३	५
+	४	६

श	द	ए
२	४	७
+	५	७

श	द	ए
३	४	९
+	२	९

श	द	ए
४	६	५
+	३	५

श	द	ए
३	५	६
+	६	५

श	द	ए
५	४	९
+	१	९

श	द	ए
७	४	२
+	२	८

श	द	ए
८	५	०
+	६	०

■ पुढील उदाहरण पाहा.

श	द	ए
१	१	
२	१	७
+	१	५
+	९	४
४	७	६

आता तीन संख्यांची बेरीज करू. रीत तीच आहे.

एककापासून सुरुवात करू. एककांची बेरीज १६.

१६ एकक म्हणजे १ दशक ६ एकक. दशकाच्या घरात वर १ लिहू. एककाच्या घरात रेघेखाली ६ लिहू. एककानंतर दशकाच्या घरातील अंकांची बेरीज करू. ती १७ येते. १० दशकांचा १ शतक होतो. तो नवीन १ शतक, शतकाच्या घरात वर लिहू व ७ हा अंक दशकाच्या घरात रेघेखाली लिहू. शेवटी शतकाच्या घरातील अंकांची बेरीज करू. शतकांची बेरीज ४. ती शतकाच्या घरात रेघेखाली लिहू.

बेरीज आली ४७६.

◆ उदाहरणे सोडवा.

श	द	ए
४	३	२
+	९	४
+		५

श	द	ए
३	९	५
+	६	२
+	८	४

श	द	ए
४	७	२
+	२	९
+	१	४

श	द	ए
२	५	०
+	३	४
+	२	४

◆ खालील बेरजा करा.

$$\begin{array}{r} १७२ \\ + ३९४ \\ + २३८ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ५०० \\ + २८० \\ + १२० \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ६४३ \\ + ५७६ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ४३७ \\ + १२३ \\ + २४५ \\ \hline \end{array}$$

◆ उभी मांडणी करून बेरीज करा.

❖ २३५ + १४६

श	द	ए

❖ ३४६ + १२९

❖ ५३६ + २३६ + १९

❖ ७४९ + १२८

❖ २७५ + २४६

❖ ३८२ + १९९

❖ ४५५ + २६७

❖ ५४५ + १६५

❖ २७० + १९६ + ५८

❖ ३७० + १९५

❖ ३०७ + २४५

❖ १६२ + ३७५

◆ आडव्या मांडणीने बेरीज करा. (हातचा आल्यास मनात धरा.)

❖ ३९६ + ४५

❖ ५७५ + ३१

❖ ६४४ + ३०८

❖ ६४७ + ५६

❖ ७४२ + ९

❖ ५४७ + ८

❖ ६०९ + ८

❖ ७०१ + ९

❖ १९९ + १

❖ २९९ + १

❖ ३९९ + १

❖ ४९९ + १

❖ ५९९ + १

❖ ६९९ + १

❖ ७९९ + १

❖ ८९९ + १

❖ ९९९ + १

◆ बेरीज १०० येईल अशा जोड्या लिहा.

◆ बेरीज १२० येईल अशा जोड्या लिहा.

✍ शिक्कांसाठी : विद्यार्थ्यांना बेरजेची भरपूर उदाहरणे करण्यास देऊन सराव घ्यावा.

शाब्दिक उदाहरणे

✦ खालील उदाहरणे सोडवा.

- ✦ ग्रामस्वच्छता अभियानात ३६५ स्त्रिया व २७६ पुरुष सहभागी झाले, तर एकूण किती व्यक्ती सहभागी झाल्या ?

अभियानात एकूण व्यक्ती सहभागी झाल्या.

श	द	ए
३	६	५
+	७	६

स्त्रिया
पुरुष

- ✦ मालतीबाईंनी शाळेच्या ग्रंथालयाला ३५० पुस्तके, वसंतरावांनी ४०० पुस्तके व जयंतरावांनी १६५ पुस्तके भेट दिली, तर एकूण किती पुस्तके ग्रंथालयाला भेट मिळाली ?

- ✦ टेकडीवर २३० गुलमोहराची, ३७५ कडूलिंबाची व १६० सागाची झाडे लावली, तर एकूण किती झाडे लावली ?

- ✦ प्रदूषण चाचणी केंद्रात १९३ दुचाकी वाहनांची व २९७ चारचाकी वाहनांची प्रदूषण चाचणी केली, तर एकूण किती वाहनांची प्रदूषण चाचणी केली ?

✦ दिलेल्या माहितीच्या आधारे बेरजेची शाब्दिक उदाहरणे तयार करा व सोडवा.

माहिती : वृक्षदिंडी - ३४५ मुलगे, २७५ मुली.

उदाहरण : वृक्षदिंडीत ३४५ मुलगे व २७५ मुली सहभागी झाल्या, तर एकूण किती मुले वृक्षदिंडीत सहभागी झाली ?

वृक्षदिंडीत एकूण मुले सहभागी झाली.

श	द	ए
३	४	५
+	७	५

मुलगे
मुली
एकूण मुले

- ✦ गोष्टींची पुस्तके ५०, कवितांची पुस्तके ७५.
- ✦ फ्रॉकची किंमत २७५ रुपये, शर्टची किंमत ३९९ रुपये.

- ✦ टोपलीतील आंबे ३५, पेरू ४५.